

טור' פונדילר מרדכי

173105

בן רחל וירוחם

נולד ב- 1915

שרת בחטיבת גולני (1)

נפל ב- כ"ב ניסן תש"ח 1.5.1948

בקרב ברמות נפתלי

בעת מילוי תפקידו.

פונדילר מרדכי

בן ירוחם ורחל. נולד בשנת 1915 בלטביה. עלה ארצה ב־1936. בעל השכלה עממית. עבד בארץ כפועל הקלאי ונכנס כחבר לארגון „וינגייט“, אשר התישב במושב השיתופי ברמות-נפתלי. עבר קורס למטעים וחלם לנטוע עצי-פרי במושביו ואף החל בהכנת גומות הנטיעה, אך המלחמה הפרה חלומותיו. רווק ובודד היה ולא רבים ידעוהו מקרוב. בריא, חזק וקשור לאדמה ועבודתה. מילא את

כל התפקידים בארגון וב„הגנה“ בדייקנות ובכובד-ראש. השתתף בסוף מאורעות 1936—1939 בשמירה ובהגנה ובבניית „הגדר הצפונית“ שבגליל. שאף להקים לו בית ומשפחה במקום. בימי מלחמת-העולם השנייה התגייס ליחידת תותחני-החוף הבריטיים. אחרי קשיים רבים הצליח לעבור ליחידת התותחנים של הבריגדה העברית ועמה עבר את הקרבות באיטליה, השתתף בכל פעולותיה הצבאיות והלאומיות ובהגשת עזרה לפליטים. עם שובו לרמות-נפתלי לא זכה זמן רב לעבודת-משק שקטה. כחבר ה„הגנה“ השתתף עם כל אנשי המקום בהגנתו.

אמיץ היה בכל ההתקפות הקשות שבאו בזו אחרי זו על רמות-נפתלי. נפל בשעת התקפה כאשר עלה לתצפית על מגדל המצודה ושם השיגהו כדור אויב ביום 1.5.1948. למחרת היום נקבר ברמות-נפתלי.

באימון ובשגרה

ארוכה, עקובה מדם וקשה, היא "דרך הקרבות של החטיבה"; עשרות אתרי קרב, מאות פעולות ומבצעים ואלף ומאה חללים; הם עדות נאמנה ומכאיבה למורשת הקרב, להיסטוריה הצבאית, לפעילות המבצעית... ויחד עם זאת, רבים וטובים מבין רכבות יוצאי החטיבה, הזוכרים בנוסטלגיה ובאהבה את תקופת שרותם הסדיר, כלוחמים ומפקדים, לא התנסו בקרב, לא ידעו מלחמה! כל תקופת שרותם היתה ב"אימון ובשגרה". לאלו שבסבב שנתי קבוע היו "עולים לקו" "יורדים לאימון", יוצאים ל"רגילה" ל"נופש" ול"תעסוקה"; לאלו שלא נטלו חלק בקרב, וגם לא עברו את הגבול באיון חדירה או פשיטה, לא פגעו באויב, וגם לא חילצו חבר פצוע תחת אש, וגם לא קיבלו צל"ש וכל שרותם הצבאי היה מבט"ש לבט"ש, לכל אלו, הפרק הזה מוקדש...

רק תשאל, ותראה איך הם זוכרים, ואין זה משנה אם שרתו בחטיבה בשנות החמישים או בשנות השמונים; בימי תש"ח, "קדש", ששת הימים או יום הכיפורים; במלחמת ההתשה ובמרדפים, במבצע ליטאני או של"ג במלחמת לבנון או ב"שטחים"; אם תשאל ותבקש הם יספרו בהתלהבות ובשמץ געגועים על אותם הימים; על סיור בוקר, וה"סיור האלים", על התצפית והמארב, על נווטה-הלילה ושגרת המוצב... ויעלו על נס את החברות והאחוה, ותחושת ההשתייכות והגאווה, בפלוגה, בגדוד, ובחטיבה!

הם זוכרים היטב, כל דורות הלוחמים, את המ"פ המ"מ הסמל והדס"ר, את "המאהל" והשמירות, ההמתנה וה"שמועות", את הכוונות ואת ה"הקפצות" את המסדרים וה"יציאות"... כולם לקחו עמם עם כל הזכרונות את ה"קיטבק" הפק"ל והתד"ל, שקשינה מדים ודרגות, אפוד-מגן, שש-בש, קסדה ואין-ספור חוויות... על כן ראוי לספר על אותם אלפי לוחמים, שלא חסכו זיעה וכל מאמץ, וחזרו רטובים, מריצת-לילה, ממסע ממתות, מעשרות אימונים; אימון "יבש" ו"רטוב", אימון-הפרט, ואימון החטיבה; אימונים בהגנה, בהתקפה, בהבקעה ובכל צורות הלחימה; ביעד-מבוצר, בשטח בנוי, במדבר ובהר... אימון בנגב, בגליל או ברמה, אימון בשת"פ עם שריון, תותחנים או עם הנדסה... מעבר שדות מוקשים ולחימה בתעלות, לחימה בצוות-קטן, בחוליה ועם כל הפלוגה... עם חגור-קל, מימיה ורימונים, או עם חגור מלא, "חגור פילים", וקפל"ד. עם שכפ"ץ ו"פאוצים" ומחסניות מלאות "נותבים"... עם נשק אישי; "עוזי", "סטן" "צי"י", "אפ-אן" ו"גליל", עם מגל"ד, ומק"כ, "בזוקה" ומא"ג, עם מרגמה... ועם כל שאר אמצעי-הלחימה... כי להיות ב"גולני" פרושו להתאמן עם כל הנשמה, ולשאת בגאווה את ה"כומתה החומה"...

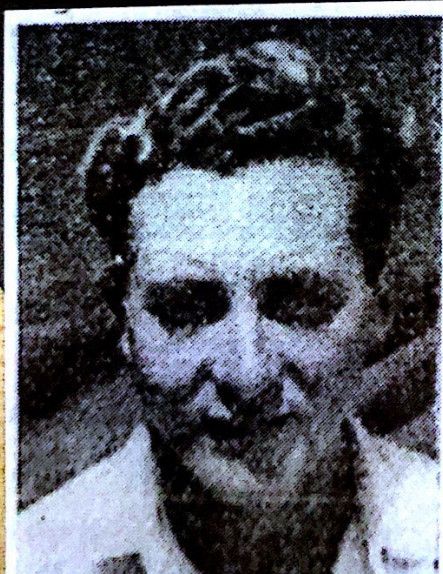
להיות ב"גולני" פרושו להיות נהג או טבח או פקידה, בסיירת ב"עורב" בפלוגת-הקשר, פלוגת ההנדסה, או ב"מפקדה"; להיות ב"גולני" פרושו להיות חובש, אפסנאי, ש.ג. או קשר, להפעיל אמל"ח מתוחכם ולעשות "עבודות רס"ר"... להיות בגולני פרושו לרוץ כמו מטורף, עם חגור-מלא וכובע פלדה, ב"יום ספורט", או במסע, ל"הכרת החגור" ו/או ל"קבלת הכומתה"... להיות בגולני פרושו גם לעמוד דום "כמו חיל", כמו קצין כמו לוחם בכל המסדרים, ב"מסדר בוקר" וב"מסדר השכמה", במסדר-המפקד, ובמסדר יציאה; טקס ההשבעה, וטקס קבלת הכומתה, טקס סיום קורס מכי"ם או קצינים, ומסדר-סיום של תקופת האימונים, וטקס זכרון שנתי לכל החללים... להיות ב"גולני" זו אכן חוויה, חוויה אמיתית של "אימון ושגרה"...

הנוף האנושי של חטיבה

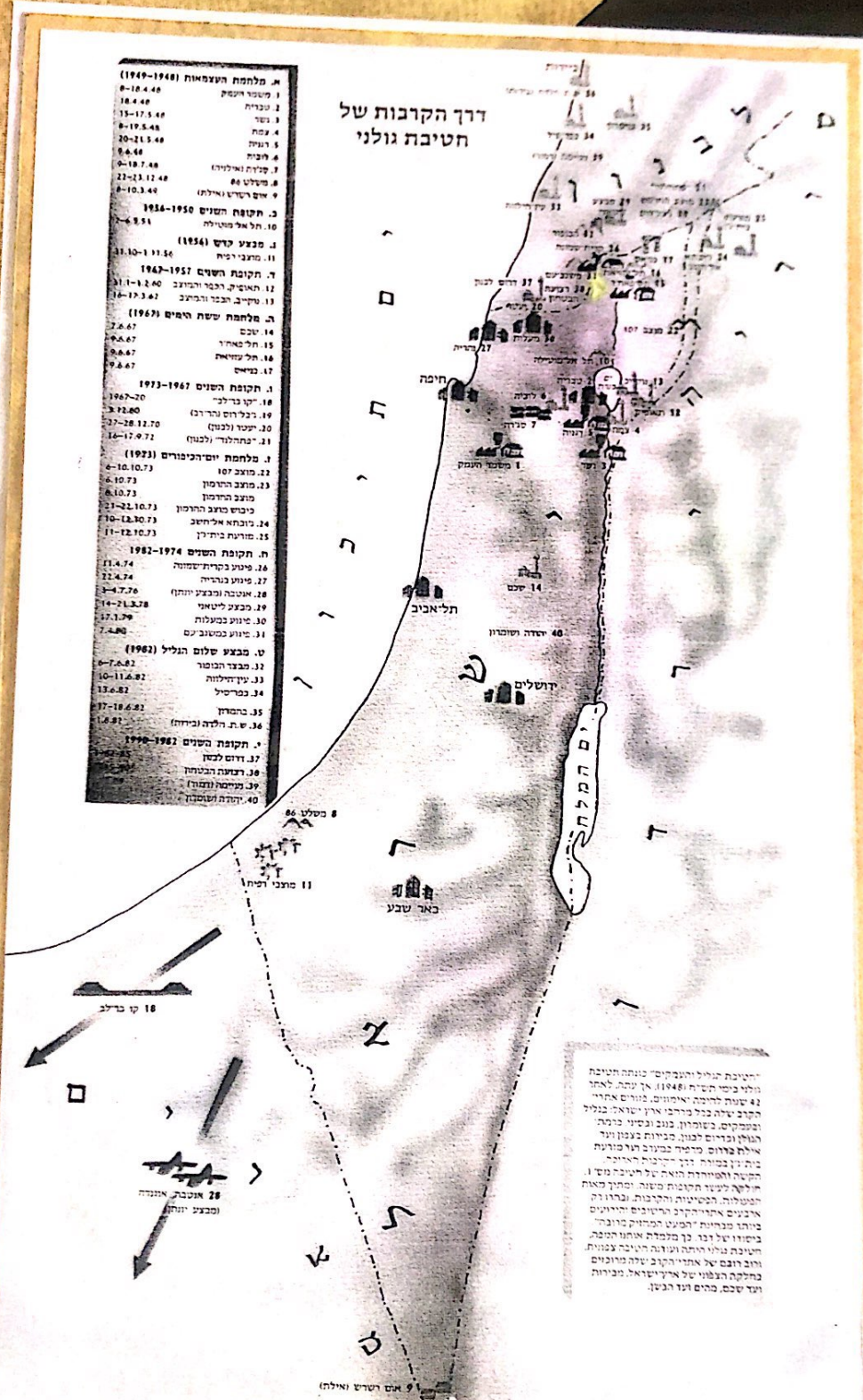
הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות.

בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד-האדמה ויושב-הכפר: עקשנות, צמידות למשימה, שורשיות ושקט..."

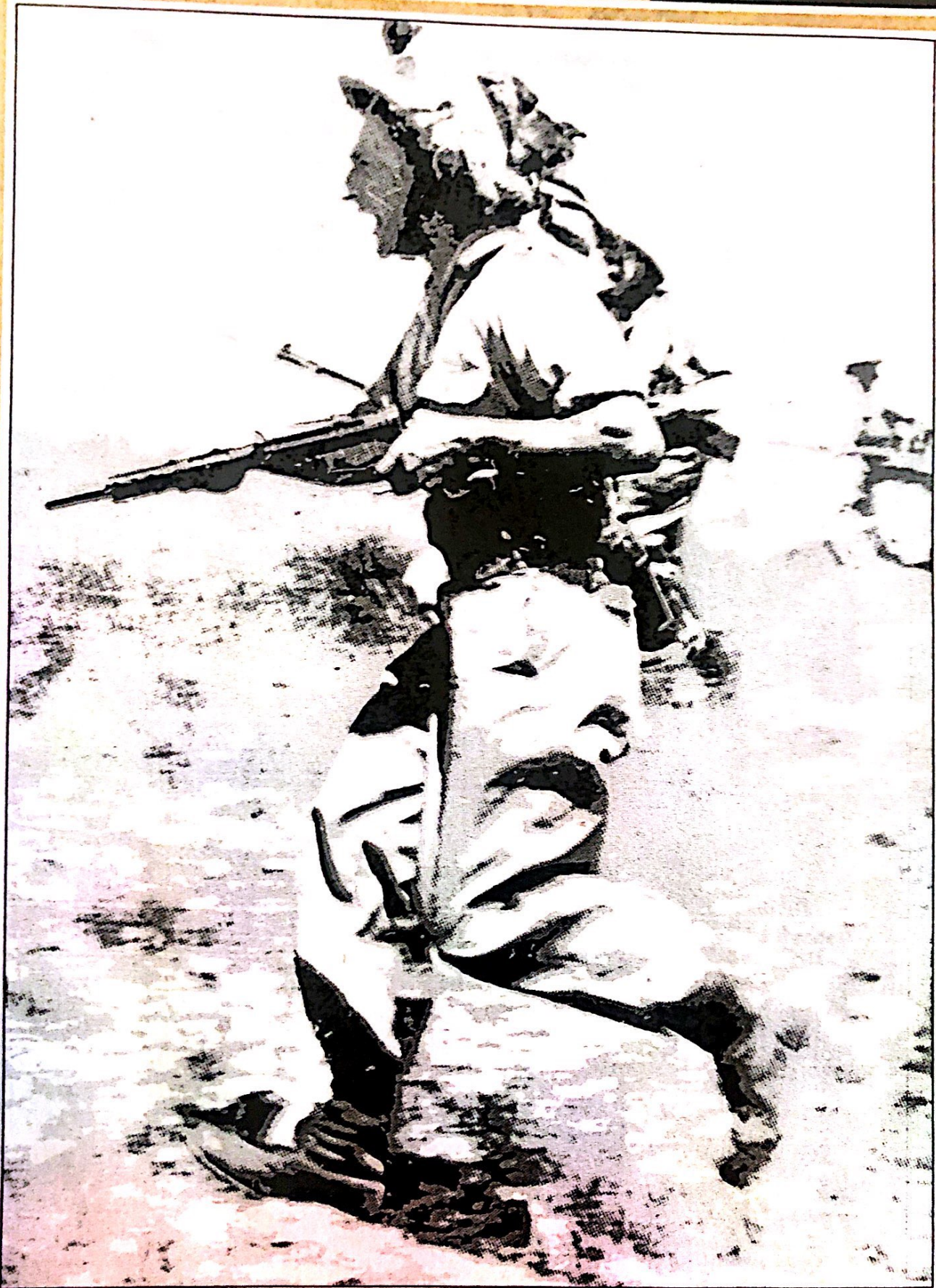
"יהי זכרו ברוך" פונדילר מרדכי ז"ל

מפת אתרי הקרבות
של חטיבת גולני

חייל בתש"ח

ספור הקרב

תכנית ה"הגנה" להשתלט ערב הקמת המדינה על שטחה המיועד ע"פ

תכנית החלוקה

הקרבות על מסגרת נבי-יוסע מאפיינים את המאמץ הצבאי הכללי של כוחות ה"הגנה" - ערב הפינוי הבריטי וההכרזה על הקמת מדינה יהודית - לנסות להשתלט על שטחה המיועד של המדינה עפ"י תכנית החלוקה. כבר ב - 10 למרץ 1948, פרסם המטה הכללי תכנית-אב אסטרטגית ואופרטיבית, היא תכנית ד', שמשימתה הייתה: השתלטות על שטחה של המדינה העברית והגנה על גבולותיה לקראת פלישת צבאות ערב. התכנית מביאה בחשבון, כדבר וודאי, את פלישת מדינות ערב ומסילה על החסיבות השונות את ההשתלטות על מרחביהן עם הפינוי הבריטי.

הבריטים מקדימים במפתיע את הפינוי ועל ההגנה מוטל לתפוס נקודות

מפתח רבות ככל האפשר

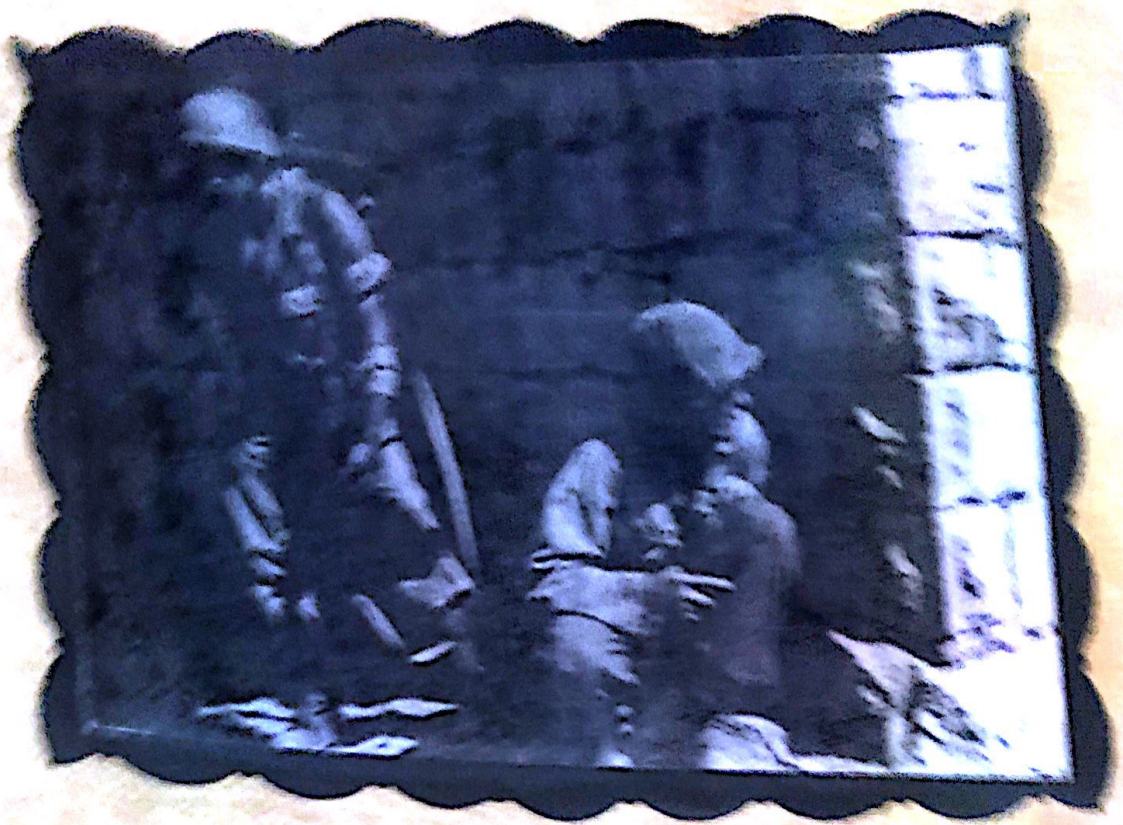
אך התברר, שבניגוד להבטחות החוזרות ונישנות של הבריטים, שהפינוי יהול בעת ובעונה אחת בכל הארץ, החל פינוי זה להתבצע מוקדם יותר, בהדרגה באיזורים שונים, דבר שהעלה אפשרויות וצורך לביצוע תכנית ד' לפני המועד הצפוי. יתר על כן הוא חייב להקדים ככל האפשר את הערבים בתפיסת עמדות-מפתח המתפנות ע"י הבריטים. ברור היה ש"שעת בין השמשות", שבין הסתלקות הבריטים לבין הופעת צבאות ערב הסדירים, לא תמשך זמן רב, וההזדמנויות הנפתחות לפנינו לא תחזרנה עוד. היה הכרח למלא את החלל שייווצר עם יציאת הבריטים את הארץ. היה הכרח לפגוש את הפלישה כשאנו מחזיקים בנקודות מפתח רבות ככל האפשר.

הבריטים מפנים את הגליל העליון המזרחי. נקודות המפתח - וביניהן
נבי-יוסף - נמסרות לערבים ומצור מוחלט מוטל על צפת ועל מסקי הרכס
 במחצית הראשונה של חודש אפריל 1948 הקדימו הבריטים ופינו את
 מרבית הגליל העליון ומספר נקודות-מפתח נמסרו לידי הערבים בלא
 שיהא סיפק בידינו להשתלט עליהן. כך עברו לידי הערבים משטרת
 נבי-יוסף, מחנה הצבא במלכיה, ומשטרת חלחה. בצפת הגדילו הבריטים
 לעשות : לא זו בלבד, שמסרו לידי העירקים במסדר חגיגי את מבצר
 המשטרה על הר-כנען, את המצודה ואת המשטרה העירונית, אלא, שמסרו
 לידיהם גם את ביה"ס "שלוה" - בית יהודי אשר הבריטים הפקיעוהו
 בראשית המאורעות בטענה שרק כך יוכלו להבטיח חייהם של תושבי הרובע
 היהודי ואת האספקה המוסעת אליהם. מעתה, היו נתונים במצור מוחלט :
 צפת העברית, איזור הר-כנען, עין-זיתים וכך מסקי הרכס - מנרה,
 משגב-עם, רמות נפתלי.

הכוח הערבי בגליל העליון המזרחי מורכב מלוחמים מקומיים
ומתנדבים עירקים וסורים בפיקוד שיסקלי
 המפקד הערבי באיזור הגליל המזרחי, היה אדיב שישאקלי (מי שהיה
 אח"כ רודן סוריה), קצין סורי שהצטרף ל"צבא השחרור". לרשותו
 עמדו הלוחמים המקומיים - פלשתינאים ומספר מאות של מתנדבים
 עירקים וסורים.

באימונים

טופס חבר

353

ס.ס.

הוראת הקשר

החברים

החברים

יכול הקו הזה למסמך מסודר הקשר בלבד

החברים

חבר וזמן החבר

17 1915

ר'ר

חבר

מספר המילוי

הוראת הסוד

הנהגה אצלנו אצלנו מקבלת מידי עם החברים קטנה ובזיקה קטנה
הנהגה אצלנו אצלנו מידי החברים שזכנו נקד האלה האקואל עלים האלה
אזכר כח זה חזקון הקנה הקואל
הנהגה אצלנו אצלנו
יחסי אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו אצלנו

קשר

סיסה

זמן

ס.ס. כחל
2160
ס.ס. חשלות
2105

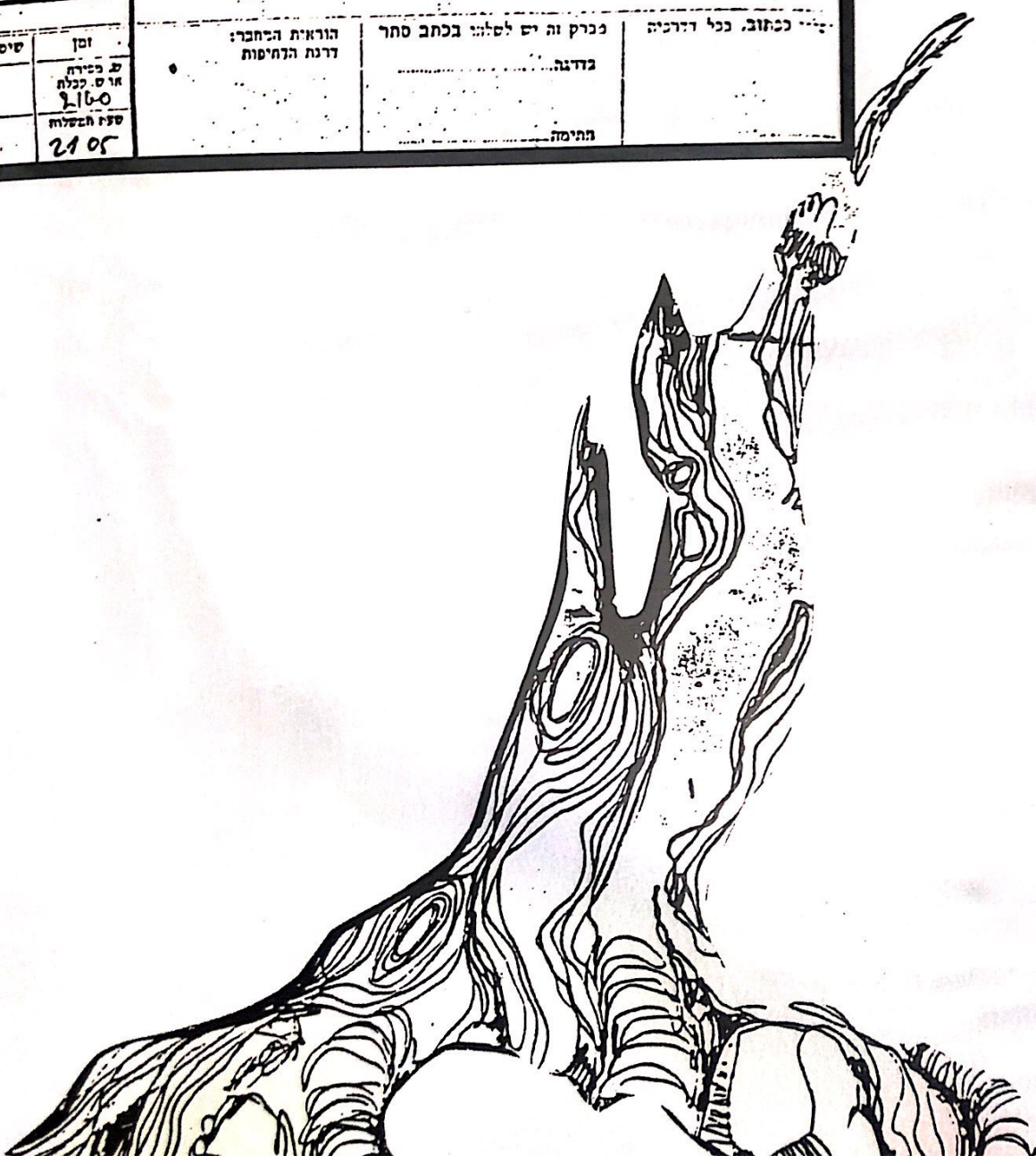
הוראת החבר
דרגת החברים

מכר זה יש לשלם בכתב סחר

בדירה

החברה

כחול, כחל דרכיה

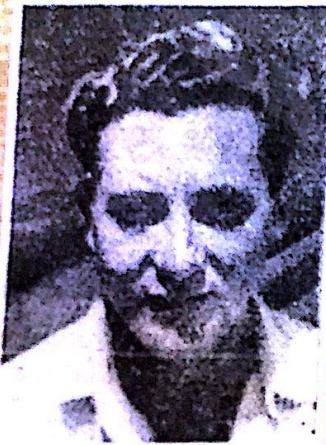

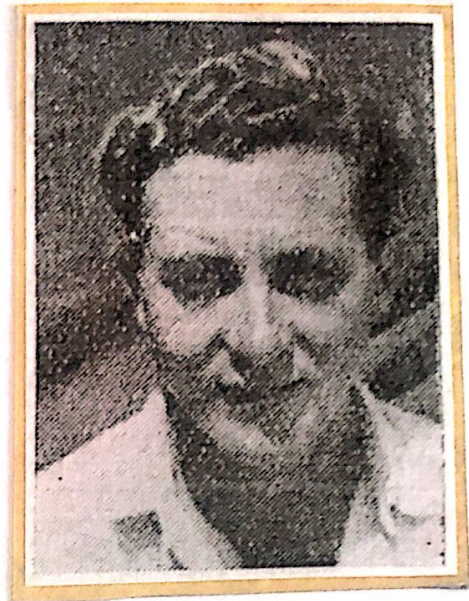
היום בו נפל מרדכי ז"ל

יום ההצרכה

- 1.548 — הלכנונים פתחו בהתקפה על רמות-נפתלי. אנשי המקום מחזיקים מעמד למרות אבידותיהם.
- 3.5. — יחידה מגדוד "ברק" פוצצה אחד מעיקולי הדרך היורדת מרכס הגולן לאליחמה.
- יחידה מגדוד "דרור" פוצצה את גשר ואדי-חלדיה בכביש המוביל משפרעם לנצרת.
- נמשכת הרעשת רמות-נפתלי.
- 4.5. — מבצע "מטאטא": יחידות הגדוד השלישי תפסו את משלטי הדרך, העולה מטבחה לראש-פנה, וטיהרו את הסביבה מן הכפרים הערבים.
- 5.5. — הרעשת רמות-נפתלי נפסקה בחצות.

"...וכשהוזרק אהויכח עצמו כחייל
עשה זאת על הצד הטוב ביותר."

ת.נ.צ.ב.ה.
פונדילר מרדכי
1915-1948

...אין נעבאר איר באלם
איר יפה ריכטאזע ווערלאז
די דעזע שטעלע, לעבנס
לאז נעמען איר לעבן לעבן.
אדער ווערלאזט ביי
איר תשובה ביינען לעבן.

חיים גרי.

אלה שכאן לא ידעו שוב
אם לשחוק או לצעוק,
רק השתיקות צועקות מעצמן
הם ישנם בליבם של כולם
הם ישנם ויהיו לעולם
בחירות הנפלא,
בצרורות המקלע
בשתיקה ובבכי החם.

שום זיכרון לא יסלח
שום שיכחה לא תמחוק
שום אהבה לא תגליד עם הזמן.

